



NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO

Vår ref.: 2025/10094-3

Deres ref.:

Dato: 22.08.2025

Høringssvar - Ringerike kommune - Begna - Hensfoss kraftverk - Konsesjon - Høring av forespørsel om vurdering av konsesjonsplikt for ny dam

Vi viser til brev datert 9. juni 2025 angående høring av vurdering om konsesjonsplikt for ny dam ved Hensfoss kraftverk i Begnavassdraget.

NVE har mottatt forespørsel fra Å Energi om vurdering av konsesjonsplikt for ny dam ved Hensfoss kraftverk. Det skal bygges ny dam like nedenfor eksisterende dam, og nytt inntak for Hensfoss kraftverk. Bakgrunnen er at eksisterende dam ikke oppfyller moderne krav til slike dammer. Forespørselen skal behandles etter vassdragsreguleringsloven § 4 og vurderes etter § 3 i samme lov.

NVE ber fylkeskommunen om å gjøre en vurdering av om kjente eller allmenne interesser kan bli påvirket av tiltaket ut ifra fylkeskommunens ansvarsområde. Fylkeskommunen gir i denne saken faglige innspill ut fra rollen som veieier, sektormyndighet innenfor kulturminneloven, naturmangfoldloven, lakse- og innlandsfiskeloven, frilufsloven, og prosessmyndighet etter vannforskriften.

Etter delegasjonsreglementet i Buskerud fylkeskommune skal hovedutvalg for næring og innovasjon behandle denne saken, men for å kunne overholde uttalelsesfristen og ikke forsinke prosessen sendes etter avtale en administrativ uttalelse. Hovedutvalget orienteres om saken ved første anledning.

Hensynet til automatisk fredete kulturminner

Fylkeskommunen har tidligere utført arkeologiske registreringer på begge sider av elva hvor ny dam skal bygges ved Hensfoss. På begge sider faller terrenget svært bratt ned mot elva, og det er ikke påvist automatisk fredete kulturminner i området som berøres av byggingen av den nye dammen. Når det gjelder automatisk fredete kulturminner, har derfor Buskerud fylkeskommune ingen merknader til tiltaket.

Vannmiljø

Hensfoss kraftverk ligger i nedre deler av Begnavassdraget. Det er fire kraftverk, Hensfoss, Begna, Hofsfoss og Hønefoss, som utnytter det magasinerte vannet fra høyt i nedbørsfeltet til Begna og Sperillen og Samsjøen.

Tiltaket berører vannforekomst Ådalselva Hensfoss – Svinefoss (VannforekomstID 012-3055-R) nedstrøms dammen. Vannforekomsten er registrert i Vann-Nett som en sterkt modifisert vannforekomst (SMVF) på grunn av påvirkningen fra vannkraftproduksjon. Vannforekomsten er registrert med *moderat* økologisk potensial, kjemisk tilstand er ikke klassifisert. Med grunnlag i §10 i vannforskriften er det gitt unntak for miljømålet for økologisk tilstand (uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålet), miljømålet er satt til moderat.

I miljøvurderingen utarbeidet av Sweco, som er vedlagt forespørselen fra Å Energi, oppgis det at bygging av ny dam gir små eller ingen endringer for akvatiske miljøforhold på den 400 meter lange berørte stekningen fra Hensfoss dam til utløpet fra kraftstasjonen. Nedstrøms berørt strekning er det vurdert at ferskvannsøkologiske forhold ikke blir endret som følge av ny Hensfoss dam. En positiv endring er at lekkasjebekk på østsiden av Hensfoss blir åpnet opp, og at dette bekkeløpet vil få en stabil minstevannføring og bli mere naturlig enn i dagens situasjon.

Buskerud fylkeskommune ser det som positivt at kraftverket oppgraderes. Tiltaket vil bedre utnyttelsen av vannkraftressursene i et allerede regulert vassdrag. Det bør vurderes om det kan være hensiktsmessig og aktuelt å tilrettelegge lekkasjeløpet på østsiden av Hensfoss for fiskevandring.

Hensfoss har ingen egen konsesjon etter vassdragslovgivningen. Det er ingen pålegg om minstevannføring forbi kraftstasjonen og elveløpet er uten vannføring i lange perioder på den berørte strekningen. Også de to nedenforliggende kraftverkene mangler egen konsesjon, mens Hønefossen, som er det nederste kraftverket i Begna, har program for slipp av minstevannføring i turistperioden.

Selv om tiltaket i henhold til miljøvurderingene utarbeidet av Sweco ikke forventes å gi negativ effekt for ferskvannsøkologiske forhold i elveløpet eller i elva nedstrøms den berørte strekningen, vil det heller ikke bidra til en forbedring i hovedelva. Begna er ei stor elv, og vi vurderer det som lite sannsynlig at en hadde åpnet opp et tilsvarende kraftverk i dag uten bruk av krav om minstevannføring og miljøvilkår. Buskerud fylkeskommune ber derfor NVE vurdere konsesjonsplikt med tanke på miljøforbedringspotensialet. I en slik vurdering bør Hensfoss ses i sammenheng med nærliggende kraftverk, slik at tilstanden for vannmiljø på vassdragsstrekningen vurderes helhetlig både med tanke på dagens tilstand, men også den framtidige. Vi legger til grunn at søker og energimyndighet har satt seg inn i Regional plan for vannforvaltning i Innlandet og Viken vannregion 2022-2027, og Buskerud fylkeskommune ber om at hensyn til vannmiljø blir ivaretatt best mulig i samsvar med denne.

Buskerud fylkeskommune har utover nevnte oppfordringer ingen spesielle merknader knyttet til tiltaket.

Vennlig hilsen

Hilde Hermundsgård Reine
Fylkesdirektør

Lise Irene Karlsen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

RINGERIKE KOMMUNE

STATSFORVALTEREN I ØSTFOLD, BUSKERUD, OSLO OG AKERSHUS